

Kosovo: Konacni status ponovo na devnom redu

Author: [Tim Judah](#)

Mada je to pitanje koje su svi, osim Albanaca, pokušavali da izbegnu, sada se konacno vode razgovori i o dugorocnoj sudbini Kosova.

Jos od zavrsetka rata, konacni status Kosova je dlakavi mamut balkanske politike. To znaci da je zamrznut. Sada, iznenadna ziva aktivnost u i oko Kosova, pokazuje da je otapanje pocelo.

U nekoliko poslednjih dana i nedelja, Pristina i Beograd su ugodili Generalnog sekretara UN Kofija Anana i ambasadore iz Saveta bezbednosti. Mihael Stajner, sef UNMIK-a, putovao je u SAD da bi vodio razgovore o Kosovu sa americkom administracijom u Vasingtonu i u Ujedinjenim nacijama u Njujorku.

Stajner je nedavno privukao veliku paznju kada je izlozio svoj predlog da Evropska unija preuzme UNMIK, ali tek nakon sto bude odredjen konacni status provincije.

U Pristini su albanski politicari bili neobicno ljuti kada su Srbija i Crna Gora 7.decembra postigle sporazum o ustavu njihove nove zajednice. U preambuli povelje jasno je receno da je Kosovo deo Srbije.

Sta se zapravo desava? Prvi uzrok otapanja je topao vetar koji duva iz Iraka. SAD zele da se koncentrisu na rat objavljen terorizmu i moguci rat sa Sadamom Huseinom. Zato mocni glasovi iz Vasingtona zele da redukuju americko ucesce na Balkanu da bi tako oslobodili resurse za angazovanje na istoku.

Jedan od nacina da se to postigne jeste da se Srbi i Albanci podstaknu da razmisljaju i razgovaraju o svojoj buducnosti. Ali oni zele i da Evropljani ucine isto. Na skorasnjoj konferenciji uticajnog trusta mozgova na visokom nivou u Americkom institutu za mir (USIP), americki glasovi su stavili do znanja da je jedan od nacina da Evropa pomogne SAD u Iraku preuzimanje dela tereta na Balkanu.

Zanimljivo je da se o opcijama za buducnost Kosova vise razmislja u USIP (www.usip.org) nego u bilo kojoj organizaciji u Beogradu ili Pristini.

Drugi razlog za ozivljavanje pitanja konacnog statusa Kosova na politickom dnevnom redu jeste to sto je ovaj problem, bar kada je UNMIK u pitanju, jednostavno sledeci zadatak u redosledu poslova - kao sto je odredjeno mandatom koji je UNMIK dobio Rezolucijom Saveta bezbednosti 1244. Sada kada su Privremene institucije samouprave organizovane i pustene u pogon, zadatak UNMIK-a je da pokrene "politicki proces kojim ce se odrediti buduci status Kosova."

Treci razlog zasto su politicari i analiticari poceli da se koncentrisu na Kosovo ima veze sa EU. Citav region ocajnicki zeli da se priblizi clanstvu u EU, ali ova organizacija je klub drzava, a ne teritorija sa nedefinisanim statusom.

Srbija i Crna Gora do sada nisu mogle ni poceti da razmisljaju o otvaranju diskusije o Sporazumu o stabilizaciji i udruzivanju, SAA, sa Briselom, jer nisu znale cak ni da li pripadaju jednoj zemlji ili ne.

SAA je prvi veliki korak na putu do clanstva u EU i u njemu se skiciraju procesi kroz koje zemlja treba da prodje da bi prilagodila svoje zakonodavstvo.

Novi savez Srbije i Crne Gore znaci da je ovo pitanje reseno, bar za sada.

Ali sta je sa Kosovom? Pitanje SAA aktiviralo je alarme u jugoslovenskom ministarstvu spoljnih poslova. U ministarstvu sada smatraju da se pitanje Kosova mora rasvetliti da bi Srbija i Crna Gora mogle uci u SAA proces.

Srecom za sve zainteresovane, EU je, prema recima jednog zvanicnika, "beskrajno inventivna". Na dan 6.novembra, mnogi clanovi vlade Kosova prebaceni su u Brisel da bi se sastali sa Evropskom komisijom. To bi mogla biti najava politike odvojenih koloseka za Srbiju i Kosovo.

Ideja je da Srbija i Crna Gora udju u SAA proces, koji bi za Kosovo bio zvanicno "suspendovan", dok se ne donese odluka o njegovom konacnom statusu. U isto vreme, Kosovo bi sasmostalno uslo u isti proces, mada ne sasvim zvanicno.

Ipak, sastanak u USIP, otkrio je jos nekoliko stvari. Prvo, zvanicnici i analiticari iz SAD spremniji su da podrze nezavisno Kosovo nego njihove kolege iz Evrope, i daleko su nestrpljiviji da ovaj proces konacno otpocne.

Ipak, obe strane zele da Srbi i Albanci sto pre pocnu da razgovaraju o konkretnim pitanjima kao sto su trgovina, transport i energija. Zvanicnici UNMIK-a kazu da ce pocetkom sledece godine pozvati lidere iz Beograda i Pristine da ucine upravo to.

Najava predlozenih pregovora izazvala je prilicnu uznemirenost medju kosovskim politicarima, Albancima. Oni se plase da ce neko pokusati da ih primora da prihvate nesto manje od nezavisnosti, na primer, neki oblik formalnog odnosa sa novom zajednicom Srbije i Crne Gore.

U Beogradu, gde pitanje Kosova predstavlja apsolutni tabu jos od juna 1999.godine, malo je onih koji su spremni da ponovo raspravljaju o ovom pitanju. Zvanicno, politika je da "nema odvajanja, nema nezavisnosti". Ipak, srpski stratezi imaju problem. Ako nisu spremni da prihvate nijednu od ovih opcija, onda nemaju na raspolaganju drugih mogucnosti osim da koncno predloze reintergraciju 1,8 miliona Albanaca koji ih mrze, a koji bi u tom slucaju morali biti zastupljeni u vladama i parlamentima Srbije i unije.

U poslednjih nekoliko meseci, Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, tela koje se bavi Kosovom, govorio je o regionalizaciji. Sto zapravo znaci davanje de jure autonomije srpskim podrucijima. Ali to nije dugorocni plan. .

Ipak, 22.novembra on je napisao clanak za beogradske dnevne novine Politika koji neobicno lici na pokusaj gambita u otvaranju. Cini se da je ono sto predlaze (argument nije sasvim jasan) da Kosovo ostane unutar Srbije, s tim sto bi u tom slucaju Kosovo, ili mozda samo njegovi albanski delovi, imalo status kakav ima Republika Srpska u Bosni i Hercegovini.

Covicev mentor je pisac knjiga o Kosovu, profesor Branislav Krstic, njegov zamenik u koordinacionom centru. Krstic priznaje da se divi Lordu Ovenu - koji je predlagao izmenu granica na Balkanu. Moguce je da Covic priprema teren za nesto slicno. To bi znacilo da iznosi maksimalisticki zahtev, za koji zna da ce Albancima biti neprihvatljiv, dok u isto vreme signalizira svoju najminimalniju poziciju - neku vrstu konacne podele Kosova.

Ipak, izmedju sadasnjeg i konacnog statusa proteci ce jos mnogo godina. Razgovori o ovom pitanju, za

razliku od nekih prizemnijih problema, verovatno neće početi naredne godine, a oni koji su skloni kladjenju mogli bi se opkladiti na 2004.

Tim Dzuda je autor knjige "Kosovo: rat i osveta" I "Srbi: istorija, mit i raspad Jugoslavije".

Location: Balkans
Macedonia
Albania
Serbia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/kosovo-konacni-status-ponovo-na-devnom-redu>